

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen

DATUM	7 januari 2019	REFERENTIE	Henriette ten Berge
ONS NUMMER	82018452	DOORKIESNUMMER	+31 625735956
NUMMER PS	2020BEM004	E-MAILADRES	Henriette.ten.berge@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	1: programma en deelnemerslijst missie 2019 2: programma kennissessie 22 januari as.	PORTEFEUILLEHOUDER	R. Strijk

Onderwerp Statenbrief: Verslag missie naar Guangdong, China 9 – 16 november 2019

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Aanleiding en context:

Half november heeft de gedeputeerde economie een economische missie naar zusterprovincie Guangdong in China geleid. Tijdens deze missie hebben wij Nederlandse onderwijsinstellingen en bedrijven in contact gebracht met Chinese onderwijsinstellingen en bedrijven. Deze missie was in tegenstelling tot eerdere missies vooraf onderwerp van discussie in tegenstelling tot eerdere missies, niet onomstreden. Tijdens de bespreking van de handelsmissie naar China in de Statencommissie en in de vergadering van Provinciale Staten van 25 september heeft een discussie plaatsgevonden over de missie zelf en over de vriendschapsrelatie met Guangdong. Uiteindelijk hebben PS de motie 'Handelsmissie Guangdong' (nr. PS2019PS_Motie 56) aangenomen. Daarmee is besloten dat GS tijdens de missie de mensenrechten nadrukkelijk aan de orde stellen en over de wijze waarop dat is gebeurd rapporteren aan PS. Er is besloten dat GS met PS in debat gaan over de vriendschapsrelatie met de provincie Guangdong en ter voorbereiding daarop een brede evaluatie uitvoeren. Tevens is besloten om de handelsmissie doorgang te laten vinden, maar in afwachting van de uitkomsten van de discussie n.a.v. de evaluatie geen nieuwe activiteiten te plannen als het om China gaat.

Ook na eerdere missies naar China was het gebruikelijk verslag uit te brengen aan PS. Na de missie in november proberen wij in dit verslag tevens een eerste deel van de motie uit te voeren: aan u te rapporteren over de wijze waarop de gedeputeerde de mensenrechten in Guangdong aan de orde heeft gesteld.

De voorbereiding is inmiddels gestart van de brede evaluatie van het vriendschapsverdrag en het debat in Provinciale Staten. Er zijn argumenten voor de vriendschapsrelatie en argumenten om deze relatie niet langer te hebben. Dat is ingewikkeld omdat het in haar soort ongelijksoortige argumenten zijn. Principiële argumenten zijn van een andere orde dan meer praktische voors en tegens. Om deze discussie zo goed mogelijk te kunnen voeren organiseren we vooruitlopende op de besluitvorming een informatiesessie voor PS op 22 januari as. U krijgt daarin een aantal korte introducties om verschillende aspecten te belichten en daarna ruim tijd om in gesprek te gaan. Zowel het verslag als de informatiesessie vormen input voor de evaluatie van het vriendschapsverdrag die we na 22 januari zullen afronden.

Voorgeschiedenis

De provincie heeft sinds 1995 een vriendschapsverdrag met de provincie Guangdong, dat destijds op verzoek en in nauw overleg van het Rijk is aangegaan. In 2010 hebben GS besloten om het vriendschapsverdrag actief in te zetten voor het aantrekken van Chinese investeringen. In november 2013 zijn GS een structurele samenwerking aangegaan met DOFTEC (Economische afdeling van de provincie Guangdong) met als doel wederzijdse investeringen, handel en samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen in beide provincies een impuls te geven.

Essentie / samenvatting:

De gedeputeerde Economische Zaken heeft van 9 tot 16 november 2019 onder de vlag van Utrecht Region een missie geleid naar zusterprovincie Guangdong in China. De aansluitende missie naar Hongkong is in nauw overleg met de Consul-Generaal in Hongkong op het laatste moment geannuleerd, gezien de escalerende situatie daar.

De deelnemers vertegenwoordigden organisaties en bedrijven op het gebied van onderwijs, life sciences & health / gezondheidszorg, zakelijke dienstverlening, ICT-innovatie en verduurzaming, waaronder modulair bouwen. Bij de keuze van de thema's is zoveel mogelijk aangesloten op het profiel van Gezond Stedelijk Leven. Doelstellingen van de missie waren: het aantrekken en behouden van Chinese investeringen, introduceren van de deelnemende bedrijven en organisaties bij potentiële zakenpartners en bij de Guangdong overheid en faciliteren van samenwerking tussen onderwijsinstellingen.

De delegatie bestond uit vertegenwoordigers van de Hogeschool Utrecht (HU), Corderius College Amersfoort, Stichting Leaphy, Utrecht Science Park (USP), SHV en vertegenwoordigers van negen bedrijven binnen bovengenoemde thema's. In de bijlage vindt u een overzicht van de in totaal 25 deelnemers aan de missie.

De deelnemende bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen hadden ieder een op maat gemaakt programma bestaande uit gezamenlijke activiteiten en individuele (bedrijfs- en of scholen-)bezoeken. Het 'officiële' programma (zie bijlage) bestond uit bedrijfsbezoeken, officiële ontvangsten, netwerkbijeenkomsten en seminars waarbij de deelnemers in wisselende samenstelling aanwezig waren. Juist de combinatie tussen een individueel en een plenair programma werd door veel deelnemers gewaardeerd.

De missie is georganiseerd in nauwe samenwerking met Trade & Invest Utrecht Region, Utrecht Science Park, EBU, Trade en Innovate with the Dutch (= samenwerkingsverband van de Nederlandse regio's en de RVO op het gebied van buitenlandse handel), de provincie Guangdong, de Nederlandse Consulaten Generaal in Guangzhou en Hongkong en de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA).

De belangrijkste resultaten van de missie zijn:

Algemeen

- Tijdens de bedrijfs- en scholenbezoeken, seminars en netwerkbijeenkomsten zijn door deelnemers aan de missie een groot aantal relevante contacten gelegd. Uit hun terugkoppeling blijkt dat zij zeer tevreden zijn over het resultaat en druk bezig zijn met de opvolging (verzoeken om informatie, vervolgspraken, identificeren en uitwerken van projecten, aangaan van samenwerkingsverbanden en uitwisselingsprogramma's).
- In hun mondelinge en schriftelijke terugkoppeling benadrukken de deelnemers het belang van de rol die overheden spelen bij het zakendoen in China. Deze is veel groter dan in Nederland. Meerdere deelnemers hebben aangegeven dat de contacten die zijn gelegd op hoog niveau met Chinese overheid en het bedrijfsleven zonder de provincie niet mogelijk waren geweest. En dat bovendien door de missie meerdere kleinere deelnemende bedrijven de juiste gesprekken hebben kunnen voeren, waar anders deuren waarschijnlijk voor hen gesloten waren gebleven.

Mensenrechten

- Ter voorbereiding op de missie heeft de gedeputeerde gesproken met een uitgebreide delegatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken over de situatie in Guangdong en de manier waarop mensenrechten effectief ter sprake gebracht kunnen worden. De gedeputeerde heeft daarnaast met een mensenrechtenspecialist van Amnesty International over mensenrechten gesproken. Ook is voor de deelnemers een briefing georganiseerd waar het ministerie van Binnenlandse Zaken de veiligheidsaspecten heeft toegelicht.
- Tijdens de officiële ontvangst door de Vice Governor van Guangdong heeft er een dialoog met de gedeputeerde plaatsgevonden over o.a. gedeelde waarden, universele mensenrechten en het verbeteren van de levensstandaard van inwoners van de Chinese provincie inclusief de arbeidssituatie. De onderwerpen sloten aan op het onlangs door de Chinese provincie opgestelde plan over de ontwikkeling van Guangdong tot 2022 e.v. Daarin is het verbeteren van de levensstandaard als een van doelstellingen geformuleerd.
- In het meer informele gesprek met de Secretaris Generaal van Zhuhai heeft de gedeputeerde gesproken over de opgave van o.a. armoedebestrijding en emancipatie.
- Tijdens alle bedrijfsbezoeken die tijdens de missie zijn afgelegd is de arbeidssituatie van de medewerkers van het betreffende bedrijf ter sprake gebracht.

Duurzaamheid

- De gedeputeerde heeft Shenzhen bezocht. Daar rijden 20.000 bussen op elektriciteit. Deze stad Shenzhen wordt als living lab gebruikt en is wat betreft elektrisch rijden een voorbeeld voor de rest van China.
- De gedeputeerde heeft in Guangzhou het van oorsprong Utrechtse familiebedrijf SHV bezocht, dat daar een tankstation heeft geopend voor vrachtwagens die rijden op waterstof. Zij zijn van plan dit te gaan uitrollen over heel China. Dankzij het bezoek van de gedeputeerde heeft SHV een intentieverklaring kunnen tekenen met een lokaal bedrijf uit Zhuhai, in aanwezigheid van de Vice Governor. Deze intentieverklaring ging over een ander

onderwerp, maar de directeur van SHV was de provincie dankbaar dat hij via deze weg enkele hoogwaardigheidsbekleders van Guangdong heeft kunnen spreken.

- Naar aanleiding van een bezoek aan hun hoofdkantoor, overwogen drie Chinese bedrijven een mogelijke uitbreiding van hun activiteiten in de provincie Utrecht. Deze bedrijven passen alle drie bij het profiel van Gezond Stedelijk Leven: een bedrijf maakt laadpalen voor elektrische auto's, het tweede specialiseert zich in 3D-printing voor medisch doeleinden en de derde partij produceert zeer dunne zonnepanelen die toegepast kunnen worden in ramen en gevelbekleding. Het laatste bedrijf onderzoekt tevens of samenwerking met UU mogelijk is.

Life sciences and health:

- Het door het Nederlandse Consulaat i.s.m. VWS georganiseerde life sciences & health seminar is door 21 Chinese bedrijven en investeerders bezocht. Zij hebben contact gelegd over toekomstige samenwerking met het meegereide Utrecht Science Park (USP) en Hubrecht Organoid Technology, dat wil werken aan verbetering van de gezondheidszorg in China.

- Het USP heeft contacten gelegd met science parken en opleidingscentra in Guangzhou en Shenzhen met als doel een softlandingprogramma op te zetten.

Onderwijs

- Tijdens de bijeenkomst met de Vice Governor is een intentieverklaring getekend voor samenwerking tussen de Hogeschool Utrecht en de Guangdong University of Foreign Studies. Ook heeft de HU mogelijkheden voor stages voor studenten en gezamenlijke programma's onderzocht.

- Het Corderius College uit Amersfoort gaat samenwerken met een school in Guangdong rond het thema robotica in het onderwijs. Daarnaast is samenwerking tot stand gekomen met twee Chinese bedrijven.

Rector Egbert Boerma zegt daarover in zijn terugkoppeling over de missie: "Mét mensen, liefst leeftijdsgenoten, spreken over rechten, plichten en samenleving leidt altijd tot meer begrip dan het spreken over mensen en je verschuilen achter standpunten. En de jongeren van nu zijn de leiders van de toekomst. Als school staan wij aan de basis en hoe breder wij die maken, hoe stevigere de samenleving wordt."

- Een meegereisd bedrijf dat zich toelegt op uitwisseling tussen onderwijsinstellingen in Guangdong en Nederland heeft met twee scholen in China een intentieverklaring tot verdere samenwerking getekend.

Cultuur en Media-aandacht

- Na het officiële ontvangst door de Vice Governor van Guangdong hebben twee jonge Utrechtse musici een concert verzorgd voor lokale netwerkpartners, de delegatie en enkele buitenlandse ambassadeurs.

- Voorafgaand aan de missie was een interview opgenomen met gedeputeerde Strijk. Ter plaatse heeft een TV-ploeg de delegatie een dag gevolgd en daarvan verslag gedaan op Guangdong TV, dat een bereik heeft van 120 miljoen kijkers.

Vervolg voor deelnemers missie

Op 22 januari, na afloop van de kennissessie voor PS en GS is er nog een gezamenlijke afsluitende bijeenkomst voor de deelnemers aan de missie, om terug te blikken en een update van de resultaten te geven.

Financiële consequenties

Er zitten geen financiële consequenties aan dit verslag. De handelsmissie is binnen het vooraf beschikbare budget georganiseerd.

Vervolprocedure/voortgang

Op 22 januari van 09:30 tot 11:30 uur vindt een kennissessie plaats als onderdeel van de door u als Staten gevraagde evaluatie van het vriendschapsverdrag met Guangdong (zie motie 56). Op basis van deze kennissessie en de daar opgehaalde input vullen wij de evaluatie verder aan. Uiteindelijk is het de politieke wegging die u als Staten hier aan geeft of wij deze vriendschapsrelatie continueren, opschorten of beëindigen.

Concreet voorliggende vraag aan Statencommissie / Provinciale Staten

Wij vragen u kennis te nemen van de resultaten van de China missie 2019.

Daarnaast vragen we u deel te nemen aan de kennissessie die wij voor u organiseren op 22 januari 2020.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,

Bijlagen:

- Programma en deelnemerslijst missie 9-16/11/2019

- Programma kennissessie China – 22/01/2019